

5434 sayılı Kanun; 40 nci maddesi (ç) fıkrası ile asteğmenden mareşal ve büyük amirale kadar ve gedikli unvanı altındaki her dereceyi tatad etmek suretiyle askerî rütbe ve dereceleri tasrih ve 44 ncü maddede mâlûllük ve 55 nci maddede vazife mâlûllüğü ve 64 ncü maddede harb mâlûllüğü şekil ve nispetlerini tâyin ve tesbit eylemek suretiyle Emekli Sandığı Kanununun askerî şahıslara da raci olmak şartıyla tatbikını kül olarak kabul eylemiştir.

Askerî şahıslara da tatbikı zarurî olan bu kanunun 9 neu maddesindeki itiraz şekil, zaman ve mercilerinden askerî şahısları istisna eden bir hüküm bulunmadığına göre; Emekli Sandığı Kanununun tatbikından mütevellit itirazların ademıkabulü halinde zarar görenin asker olmasından bahsile 3410 sayılı Kanunu ileri sürerek Askerî Yargıtayda dâva açmak hakkını tanımak 5434 sayılı Kanunun 9 neu maddesindeki mutlak hükümler hilâfına askerî şahıslar için kanunda bulunmayan istisnai bir hakkı tanımak gibi kanunsuzluk yaratır.

Netice : 5434 sayılı Kanunun 9 neu maddesi; (Emeklilik hakkındaki itirazların merci, şekil ve zamanını tâyin ve muhalif kararlara karşı zarar gördüklerini iddia eden bilûnum şahısların Danıştaya dâva açmak hakkını açıkça tasrih etmiş ve askerî şahısları istisna eden bir hüküm kabul etmemiş olmakla Emekli Sandığı Kanunu gereğince mâlûliyet halinin tâyinine esas olan hükümlerin de halli merciinin Devlet Şûrası bulunduğuna ve bu sebeplerden açık bulunan kanuni hükümler karşısında tefsire mahal olmadığına mevcudun ittifakiyle karar verildi.

Pasaport Kanununun 35 nci maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında

(*Resmî Gazete ile ilânı : 17 . II . 1953 - Sayı : 8337*)

No.

1827

Pasaport Kanununun 35 nci maddesinin, kanun vâzının maksadı aşıkâr olan tedvini karşısında, tefsirine mahal olmadığı hakkında Geçici Komisyonca hazırlanan aşağıdaki rapor, Umumi Heyetin 6 Şubat 1953 tarihli Birleşiminde kabul olunmuştur. (*Cilt : 17 - Sayfa : 48 ve Cilt : 18 - Sayfa : 431 ve Cilt : 20 - Sayfa : 142*).

6 Şubat 1953

Yüksek Reisliğe

Ankara Milletvekili Dr. Talât Vasfi Öz'ün, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunduğu teklif ile; (5682 sayılı Pasaport Kanununun 33, 34 ve 35 nci maddelere mümas hallerde ve adli tatbikatta yekdiğerine mütebayın karar ve içtihatlar belirmekte olduğundan adı geçen kanunun 35 nci maddesi metnindeki (Bile) kelimesinin; pasaportla veya vesika ile Bakanlar Kurulunca tâyin edilen mahaller haricinden geçilmesinin ceza tehdidi altında bulunduğunu bildiren bir tâbir olduğundan bu maddenin munhasıran pasaport veya vesikaları bulunduğu halde Bakanlar Kurulunca tâyin edilen mahallerden başka yerlerden geçenlere şâmil olup; pasaport veya vesikası olmaksızın yurda girenler veya çıkanlar hakkında, ister Bakanlar Kurulunca tâyin edilen yerlerden ve ister bu yerler haricinden geçmiş olsun 35 nci maddenin

değil; yerine göre 33 veya 34 ncü maddelerin tatbiki gerektiğinden bahsile Yüksek Meclisee tefsiren bir karar ittihazi talep edilmekle); Yüksek Meclisin 12 . XI . 1952 toplantısında keyfiyetin geçici komisyonda tetkikına karar verilmiş bulunulmakla, teşkil edilen komisyonumuzca ilgili Hükümet temsilcileri huzurunda keyfiyet incelendi:

Türk vatandaşları veya yabancıların, ancak Bakanlar Kurulunca tâyin olunan yerlerden Türkiye'ye gelip, Türkiye'den çıkabilecekleri 5682 sayılı Kanunun 1 nci maddesiyle belirtilmiş ve bunun hilâfına hareket halleri aynı kanunda :

A) Türkiye sınırlarını pasaportsuz terketmek veya terke teşebbüs etmek. (Madde : 33)

B) Türkiye sınırlarından her nasılsa pasaportsuz girmek. (Madde : 34)

C) (Pasaportları bulunsa bile) Bakanlar Kurulunca tâyin edilen mahallerden başka yerlerden Türkiye'ye girmek veya Türkiye'den çıkmak. (Madde : 35)

Suretiyle üç noktada derpiş edilmiş ve 33 ncü maddedeki halin cezası kabahat nev'inden olmakla beraber; terke teşebbüs hali de ceza tehdidi ile mütalâa ve kabul olunmuştur.

Kanunun 33 ve 34 ncü maddelerindeki unsuru asli pasaportsuzluk halidir. Halbuki 35 nci maddenin unsuru aslisi ise, bu kanunun 1 nci maddesindeki umumi kaideyi, yani Bakanlar Kurulunca tâyin ve tesbit edilen kapılardan çıkıp girme mecburiyetini ihlâl keyfiyetinde failin pasaportlu veya vesikalı bulunduğu hallerde bu fiili işleminin cezai müeyyidesini göstermiş bulunmaktadır.

Zira : Pasaportlu olmadan çıkmak veya çıkmaya teşebbüs etmek 33 ncü, yine pasaportlu olmadan yurda girmek de 34 ncü maddelerle cezalandırıldıktan sonra, 35 nci maddenin tedvininde ayrı bir hususiyet aramak yerinde olur. 35 nci maddeye pasaportlu oldukları hallerde bile; Bakanlar Kurulunca tâyin edilen kapılardan girip çıkma mecburiyetini ihlâl edenlere ait ayrı bir ceza müeyyidesinin konulması maksadiyle bu maddenin tedvinindeki isabet kendiliğinden tezahür eder. Mezkûr 35 nci maddedeki; (Yurda giren veya yurttan çıkan faillerin); (Pasaport veya vesika taşısalar bile) cümlesinin muhalif mefhumu ile (Pasaport veya vesika taşımamasalar bile) Türkiye'ye girmek veya Türkiye'den çıkmak hallerinde 33 ve 34 ncü maddeleri bırakıp; 35 nci maddenin tatbikını müsait görmek, 33 ve 34 ncü maddelerin zait ve haşiv olarak kanuna konulmuş garip ve kanun vâzına atfı caiz olmıyan bir hali kabul etmek demek olur.

Netice : 5682 sayılı Kanunun 35 nci maddesindeki; (bile) kelimesinin (dahi) mânasını ifade eyliyen bir tâbir mahiyetinde tedvin edilmiş bulunduğu ve (Pasaport veya vesika taşısalar bile Bakanlar Kurulunca tâyin edilen kapılar haricinden geçilmesinin de ceza tehdidi altında olduğunu bildiren bir mâna taşıdığı) ve munhasıran bu hususlarda tatbiki gerek olup; pasaport veya vesikasız olmaksızın yurttan çıkanlar veya buna teşebbüs edenlerle yurda pasaportsuz girenlere şâmil bulunmadığı ve mezkûr üç maddedeki ceza nispetsizliğinin ayrı bir tesis ve teklif yolu ile halli icap eylemekle muhalif mefhumun tatbikına müsait bulunmadığından kanun vâzının maksadı aşıkâr olan tedvini karşısında tefsire mahal olmadığına mevcudun ittifakiyle karar verildi.

Memurin Kanununun 2919 sayılı Kanunla değiştirilen 64 ncü maddesindeki « bu gibilerin ilk açılacak memuriyetlere tâyinleri mecburidir » kaydının tefsirine mahal olmadığına dair

(Resmî Gazete ile ilân : 19 . II . 1953 - Sayı : 8339)

**No.
1828**

Memurin Kanununun 2919 sayılı Kanunla değiştirilen 64 ncü maddesindeki